

FƏNN SILLABUSU
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 7003012- Muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması

İxtisaslaşma: Muzeyşünaslıq

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Muzeyşünaslığın müasir problemləri (İşçi proqram Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2025-ci il qərarı ilə təsdiq edilmişdir. Protokol№6)

Kodu: MIF-B01.01

Tədris ili: I (2025-2026)

Semestr: II (yaz)

Tədris yükü : Cəmi: 180 saat. Auditoriya saati: 30 saat (15 saat müəzərə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı , elmi dərəcəsi : dos.Bayramov Müşfiq Cabir oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi, 21, 2 saylı tədris korpusu

Məsləhət saati: I gün: saat 14⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: brahid97@mail.ru

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. Əmirxanov, S. A. Muzeyşünaslıq: tədris-metodik vəsait. Elmi redaktor: V. C. Xəlilov. Bakı: Bakı Biznes Universiteti nəşriyyatı, 2012. 111 s.

2. Eyvazova, Y. M. Tarix və mədəniyyət abidələrinin muzeyşünaslıq kontekstində dəyərləndirilməsi: sənətşünaslıq üzrə elmlər dok. ... dis. avtoreferatı: 6220.01. Bakı: Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti, 2025. 55 s.

3. Əsədova, M. R., Babayeva, S. R. Müasir muzey və sərgi fəaliyyəti: bakalavr pilləsi üçün dərslik. Elmi redaktor: N. Rəhimova. Bakı: Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti, 2020. 168 s.

4. Əmirxanov, S. A. Azərbaycanda muzeyşünaslığın aktual problemləri. Bakı: Bakı Biznes Universitetinin nəşriyyatı, 2011. 570 s.

5. Юренева, Т. Ю. Музееведение: Учебник для высшей школы. Москва: Издательство «Академический Проект», 2020. 560 с.

6. Елисеевна, М. К., Коссова, И. М., Сундиева, А. А. Музейное дело России. Москва: Просвещение, культура, наука. ВК, 2003. 615 с.

7. Witcomb, Andrea & Message, Kylie (eds.). Museum Theory. United Kingdom, 2002. 632 pp.

8. Museums and Digital Culture: New Perspectives and Research. Springer Nature Switzerland, 2019. 590 pp.

9. Falk, John H., Dierking, Lynn D. The Museum Experience. Whalesback Books, United States, 1992.

10. Rudenko, S. Sociocultural purpose of the museum. Muzeológia a kultúrne dedičstvo, Vol. 11, 2023, pp. 5-17.

11. Vergo, P. *The New Museology*. London: Reaktion Books, 1989.

12. Shlyakhtina, L. Theory and Practice of Museology. St. Petersburg, 2009.

13. Brulon Soares, B. (red.). A History of Museology: Key Authors of Museological Theory. ICOFOM, 2019. (PDF) <https://icofom.mini.icom.museum>

14. R Qurbanova, E. Muzeylərdə elmi-tədqiqat işinin təşkili və metodikası : dərslik. Bakı, 2011

15. Əmirxanov, S. Azərbaycanda muzey quruculuğu və muzeyşünaslığın inkişafı : monoqrafiya Bakı, 2012

16. Şahin Z., K.Merçin L. Dijital texnologiyaların müzəcilikdəki rolü: Artırılmış gerçəklik və yapay zekâ entegrasyonu üzerine bir inceleme. 2025, S.972-986

17. Tallon, L., Walker, K. *Digital Technologies and the Museum Experience*. Altamira Press, 2008.

18. Юрeнeвa, Т.Ю. Музееведение: учебник для высшей школы / Т. Ю. Юрeнeвa. –М., 2003. 500 с

IV Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: "Muzeyşünaslığın müasir problemləri" fənni muzeylərinin fəaliyyəti vasitəsilə muzeyşünaslığın müasir inkişaf problemlərinin ümumi nəzəri və təcrübi məsələlərini, səciyyəvi xüsusiyyətlərini öyrənmək, ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə müəyyən təhlillər və ümumiləşdirmələr aparmaq, milli muzeyşünaslığın təşəkkülü və formalaşması mənbələrini araşdırmaq, ünsürlərə qarşılıqlı əlaqələliyin mahiyyətini və əhəmiyyətini, muzey fəaliyyətinin imkan və formalarının milli muzeyşünaslıqda əhəmiyyətini müəyyənləşdirmək, müasir dövrün tələblərinə müvafiq olaraq problemin real həllinə zəmin yaradan işlərin forma, vasitə və yollarını araşdırmaq, təhlil etməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələr bilini 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 bal) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 bal) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırır bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırır bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 15 saat, seminar 15 saat. Cəmi 30 saat

№	Tədris olunan mövzularının məzmunu	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	Mövzu: Muzeşünaslığın müasir problemlərinin elmi səciyyəsi Plan: 1. Muzeşünaslığın müasir problemləri və onların elmi əsasları 2. Klassik və müasir muzeylərin fərqli və oxşar cəhətləri 3. Müasir muzeşünaslığın əsas problemləri 4. Elmi tədqiqat mərkəzləri kimi fəaliyyət göstərən muzeylərin muzeşünaslıq tərəfindən araşdırılması Mənbə: (1;2;)	2	2	
2.	Mövzu: Müxtəlif muzeşünaslıq məktəblərində aparılan tədqiqatlara dair elmi yeniliklər Plan: 1. Dünya miqyasında ardıcıl olaraq yaradılan muzeşünaslıq mərkəzlərinin səbəbləri. 2. P.Boylan, P.Duşa, O.Kirş, L.Yaqoşeva, İ.Maroeviç, V.Rutara və digər alim-lərin müasir muzey konsepsiyası haqda fikirləri. 3. Avropa, Amerika, Asiya və s.ölkələrdə muzeşünaslığın muzey üçün əhəmiyyəti haqqında elmi mülahizələr. 4. "D. Kliffordun 'muzeylərin kontakt zonası' konsepsiyası, L. Smitin milli irs və regional kommunikasiya yanaşması Mənbə: (7; 8; 10; 11; 12; 13)	2	2	
3.	Mövzu: Müasir muzey fəaliyyətində yeniliklərin muzeşünaslıq aspektindən təhlili Plan: 1. Muzeylərin sosial və tədqiqat funksiyaları 2. Muzey sektorunun professionalizasiyası və muzeşünaslığın inkişaf perspektivləri 3. Muzeylərin funksional fəaliyyətinin muzeşünaslıq aspektindən təhlili 4. Muzeşünaslığa müasir və konseptual yanaşmalar Ədəbiyyat: (1; 3; 9;)	2	2	
4.	Mövzu: Dünya tədqiqatçılarının muzeşünaslığın problemlərinin həlli istiqamətindəki yenilikləri Plan: 1. Muzeşünaslıq tədqiqatlarının baza və konseptual əsasları sahəsində mövcud elmi-nezəri mənbələr.	2	2	

	<p>2. Dünya tədqiqatçılarının muzeyşünaslığın müasir problemləri və onların həlli istiqamətində irəli sürdükleri yeniliklər</p> <p>3. Müasir muzeyşünaslıqda yeni muzey quruculuğu, metodlar və muzey fəaliyyətinin sosial-mədəni nəticələr</p> <p>4. Rus muzeyşünasları L. M. Şlyaxtina, T. Y. Yureneva, M. E. Kaulenin muzeyşünaslıqla bağlı elmi baxışları</p> <p>Mənbə: (5; 6; 12; 18)</p>			
5.	<p>Mövzu: Azərbaycan muzeyşünaslığının müasir problemləri</p> <p>Plan:</p> <p>1. Azərbaycanda muzeyşünaslığın təşəkkülü və müasir vəziyyəti</p> <p>2. Azərbaycan muzeyşünaslığının inkişaf perspektivləri və beynəlxalq təcrübə</p> <p>3. Azərbaycan muzeyşünaslığında institusional və elmi problemlər</p> <p>4. Milli irsin qorunmasında müasir muzeylərin yeni konsepsiyaları</p> <p>Mənbə: (1; 4; 10; 14; 15)</p>	2	2	
6.	<p>Mövzu: Muzeyşünaslığın müasir problemləri sırasında rəqəmsallaşma</p> <p>Plan:</p> <p>1. Muzeyşünaslıqda rəqəmsallaşma anlayışı və onun meydana çıxma səbəbləri</p> <p>2. Rəqəmsallaşmanın muzey kolleksiyalarının qorunması və sənədləşdirilməsinə təsiri</p> <p>3. Rəqəmsal texnologiyaların ekspozisiya və təqdimat formalarının dəyişməsində rolu</p> <p>4. Rəqəmsallaşmanın muzey-cəmiyyət münasibətlərinə və ziyarətçi təcrübəsinə təsiri</p> <p>Mənbə: (7; 8; 10; 16; 17)</p>	2	2	
7.	<p>Mövzu: Muzeyşünaslığın müasir problemlərinin koordinasiyasında İKOFOM-un rolu</p> <p>Plan:</p> <p>1. İKOFOM-un yaranması, məqsədləri və fəaliyyət istiqamətləri</p> <p>2. İKOFOM-un muzeyşünaslıq nəzəriyyəsində islahatları və yeni yanaşmaları</p> <p>3. İKOFOM və beynəlxalq muzey əməkdaşlığı mexanizmləri</p> <p>4. İKOFOM-un müasir muzey yaradıcılığına və praktiki fəaliyyətə təsiri</p> <p>Mənbə: (7; 8; 13)</p>	2	2	
8.	<p>Muzeylərdə inklüzivlik və əlçatanlıq problemləri</p> <p>Plan:</p> <p>1. Muzeylərdə inklüzivliyin əsas problemləri</p> <p>2. Muzeylərdə inklüzivlik və əlçatanlıq problemlərinin həlli yolları</p> <p>3. Muzeylərdə inklüzivlik və əlçatanlıq üçün innovativ yanaşmalar</p> <p>Mənbə: (1; 4; 10)</p>	1	1	
	Cəmi: 30 saat	15 saat	15 saat	

XI.Fənn üzrə tələblər:

Müasir muzey fəaliyyətinin mahiyyəti üzrə əlaqələr və problemlər, muzey fəaliyyətinin məqsəd və məzmunu üzrə qarşılıqlı əlaqələr, müasir muzey fəaliyyətinin mərhələləri üzrə qanunauyğunluqlar, muzey fəaliyyətinin imkanları və milli muzeyşünaslıq, muzeyin hər

sahəsində istər fond, ekspozisiya, istərsə də elmi tədqiqat işlərinin aparılmasında yeniliklər artmaqdadır, bu isə muzey işinin daha da inkişafını sürətləndirir.

XII Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar, praktik tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Muzey mühitində eksponatların qorunması, mühafizə rejiminə müvafiq olaraq onların mütəmadi yoxlanması,
- Bərpa edilməsi üçün göstərişlərin müəyyənləşdirilməsi, gündəlik və pasport sənədlərinin aparılmasını təmin etmək.
- Muzey işinin tarixi əsasları, fərqli tarixi mərhələlərdə və regionlarda formalaşma xüsusiyyətləri fənnə dair nəzəri biliklərin mənimsənilməsi.
- Muzeylərin təşəkkülü və yaranmasının tarixi modelləri haqqında biliklər əldə etməlidir.
- Muzeylərin formalaşması və inkişaf tarixində müxtəlif peşə mütəxəssislərinin ümumi məzmunu ilə bağlı bilgiləri mənimsəməlidir.
- Klassik, ənənəvi və müasir muzeylərin fəaliyyət xüsusiyyətləri, fərqli və oxşar cəhətləri haqqında ətraflı biliklər almalıdır.

XIV Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları

I Kollokvium sualları:

1. Muzeyşünaslığın müasir problemləri və onların elmi əsasları
2. Klassik və müasir muzeylərin fərqli və oxşar cəhətləri
3. Müasir muzeyşünaslığın əsas problemləri
4. Elmi tədqiqat mərkəzləri kimi fəaliyyət göstərən muzeylərin muzeyşünaslıq tərəfindən araşdırılması
5. Dünya miqyasında ardıcıl olaraq yaradılan muzeyşünaslıq mərkəzləri
6. P.Boylan, P.Duşa, O.Kirş, L.Yaqoşeva, İ.Maroeviç, V.Rutara və digər alimlərin müasir muzey konsepsiyaları
7. Avropa, Amerika, Asiya və s.ölkələrdə muzeyşünaslığın muzey üçün əhəmiyyəti haqqında elmi mülahizələr
8. "D. Kliffordun 'muzeylərin kontakt zonası' konsepsiyası, L. Smitin milli irs və regional kommunikasiya yanaşması
9. Muzeylərin sosial və tədqiqat funksiyaları
10. Muzey sektorunun professionalizasiyası və muzeyşünaslığın inkişaf perspektivləri

II Kollokvium sualları:

1. Muzeylərin funksional fəaliyyətinin muzeyşünaslıq aspektindən təhlili
2. Muzeyşünaslığa müasir yanaşmalar
3. Muzeyşünaslıq tədqiqatlarının baza və konseptual əsasları sahəsində mövcud elmi-nəzəri mənbələr.
4. Dünya tədqiqatçılarının muzeyşünaslığın müasir problemləri və onların həlli istiqamətində irəli sürdükləri yeniliklər
5. Müasir muzeyşünaslıqda yeni muzey quruculuğu, metodlar və muzey fəaliyyətinin sosial-mədəni nəticələr
6. Rus muzeyşünasları L. M. Şlyaxtina, T. Y. Yureneva, M. E. Kaulenin muzeyşünaslıqla bağlı elmi baxışları
7. Azərbaycanda muzeyşünaslığın təşəkkülü və müasir vəziyyəti
8. Azərbaycan muzeyşünaslığının inkişaf perspektivləri və beynəlxalq təcrübə
9. Azərbaycan muzeyşünaslığında institusional və elmi problemlər
10. Milli irsin qorunmasında müasir muzeylərin yeni konsepsiyaları

XVI İmtahan sualları:

1. Muzeşünaslığın müasir problemləri və onların elmi əsasları
2. Klassik və müasir muzeylərin fərqli və oxşar cəhətlərinin araşdırılması müasir muzeşünaslığın əsas problemlərindən biri kimi
3. Elmi tədqiqat mərkəzləri kimi fəaliyyət göstərən muzeylərin muzeşünaslıq tərəfindən araşdırılması
4. Dünya miqyasında ardıcıl olaraq yaradılan muzeşünaslıq mərkəzləri
5. P.Boylan, P.Duşa, O.Kirş, L.Yaqoşeva, İ.Maroeviç, V.Rutara və digər alimlərin müasir muzey konsepsiyaları
6. Avropa, Amerika, Asiya və s.ölkələrdə muzeşünaslığın muzey üçün əhəmiyyəti haqqında elmi mülahizələr
7. "D. Kliffordun 'muzeylərin kontakt zonası' konsepsiyası, L. Smitin milli irs və regional kommunikasiya yanaşması
8. Muzeylərin sosial və tədqiqat funksiyaları
9. Muzey sektorunun professionalizasiyası və muzeşünaslığın inkişaf perspektivləri
10. Muzeylərin funksional fəaliyyətinin muzeşünaslıq aspektindən təhlili
11. Muzeşünaslığa müasir və konseptual yanaşmalar
12. Muzeşünaslıq tədqiqatlarının baza və konseptual əsasları sahəsində mövcud elmi-nəzəri mənbələr.
13. Dünya tədqiqatçılarının muzeşünaslığın müasir problemləri və onların həlli istiqamətində irəli sürdükleri yeniliklər
14. Müasir muzeşünaslıqda yeni muzey quruculuğu, metodlar və muzey fəaliyyətinin sosial-mədəni nəticələr
15. Rus muzeşünasları L. M. Şlyaxina, T. Y. Yureneva, M. E. Kaulenin muzeşünaslıqla bağlı elmi baxışları
16. Azərbaycanda muzeşünaslığın təşəkkülü və müasir vəziyyəti
17. Azərbaycan muzeşünaslığının inkişaf perspektivləri və beynəlxalq təcrübə
18. Azərbaycan muzeşünaslığında institusional və elmi problemlər
19. Milli irsin qorunmasında müasir muzeylərin yeni konsepsiyaları
20. Muzeşünaslıqda rəqəmsallaşma anlayışı və onun meydana çıxma səbəbləri
21. Rəqəmsallaşmanın muzey kolleksiyalarının qorunması və sənədləşdirilməsinə təsiri
22. Rəqəmsal texnologiyaların ekspozisiya və təqdimat formalarının dəyişməsinə rolu
23. Rəqəmsallaşmanın muzey-cəmiyyət münasibətlərinə və ziyarətçi təcrübəsinə təsiri
24. Dekolonial yanaşmaların muzey kolleksiyalarının formalaşdırılmasına təsiri
25. Muzeylərdə inklüzivliyin əsas problemləri
26. Muzeylərdə inklüzivlik və əlçatanlıq problemlərinin həlli yolları
27. Muzey narrativlərinin yenidən qurulması və səs müxtəlifliyi problemi
28. İKOM-un yaranması, məqsədləri və fəaliyyət istiqamətləri
29. İKOM-un muzeşünaslıq nəzəriyyəsində islahatları və yeni yanaşmaları
30. İKOM və beynəlxalq muzey əməkdaşlığı mexanizmləri

Muzeşünaslığın müasir problemləri fəninin sillabusu 7003012-Muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması ixtisaslaşması təhsil proqramı, tədris planı və işçi proqram (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2025-ci il qərarı ilə təsdiq edilmişdir.) əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (13 fevral 2026-cı il, protokol № 6).

Fənn müəllimi: Bayramov dos.M.C.Bayramov

Kafedra müdiri: Mahmudov dos.K.F.Mahmudov